

Spectacolele prezentate au fost, unele, de teatru perfect sau imperfect tradițional, altele, de teatru-dans, teatru-muzică, multi-media, teatru-experiment, toate însă devenite mai mult sau mai puțin (de fapt, din ce în ce mai mult) curente, obișnuite, frecvente și în teatrele instituționale, dar și în festivalurile de tradiție, să-i zicem, clasică. De fapt, nici altundeva nu a rămas pur, necorupt, el fiind, în multe cazuri, un metisaj de inițiativă independentă și mijloace (de producție, de finanțare, actoricești etc.) instituționale (de exemplu, Teatrul Național din Târgu-Mureș, Teatrul „Tamási Áron” din Sfântu Gheorghe, Teatrul de Stat din Arad ș.a.). Lăsând însă definirea festivalului de la Bistrița și a conceptelor componente în seama criticilor și organizatorilor, îmi reduc obiectivul lunetei la câteva observații care nu privesc numai Altfest -ul, ci teatrul românesc, în ansamblul său, și festivalurile de teatru, în special. Este vorba, mai

ales, de adecvare, măsură, concordanță și punctualitate. Ce înțeleg prin adecvare? Un spectacol, un *performance* (sau cum vrem să-i spunem, în termeni naturali sau în termeni de împrumut), gândit într-un anumit spațiu, cu anumite mijloace, pentru un anumit public, este bine să se producă, pe cât posibil, în datele în care a fost conceput. Altminteri, ne vom trezi cu spectacolul *O zi de vară de Mrožek*, în regia lui Alice Barb, în care personajele vorbesc de un loc retras, în care locul, în cazul dat țărâmul pustiu al mării, joacă un rol dramatic, desfășurându-se într-o discotecă plină de lumini specifice, clienți specifici și băuturi specifice, sau cu *Infanta...* de Saviana Stănescu (regia: Radu Afrim), conceput pentru o scenă de dimensiunile unei batiste (firește, exagerez), prezentat pe o scenă mare cât un teren de fotbal și într-o sală mare cât un stadion (și de data asta exagerez), fapt ce intră în contradicție cu gândul inițial. Mă-

sura! Despre măsură în teatru va fi vorba într-o dezbatere care va debuta în numărul următor al revistei „Scena” și care va purta, probabil, titlul „Est modus in rebus”. Măsura este un imperativ pe care-l uităm tot mai des în spectacolele noastre. Rezultatul cel mai important: plictiseala! Lungimi neartistice, repetări neartistice, giumbuşlucuri regizorale de care autorul montării nu vrea să se despartă, pastişări, autopastişări, manierisme apasă asupra multor reprezentații teatrale, inclusiv asupra unora din festivalul de la Bistrița. Concordanța este necesară atât în cadrul unui festival (privind programarea spectacolelor), cât și între festivaluri sau între premiere (care fie coincid, fie „se încăleacă”). Despre punctualitate... Ei bine, nici un spectacol, la Altfest, n-a început la timp! Toate aceste chestiuni au legătură cu atenția și cu discernământul...

Dumitru Solomon

Istoria țiganilor (Bulgaria)

Locul, dar nu și norocul

Simptomul care m-a pus pe gânduri a înflorit la dezbateră finală a festivalului, intitulată chiar așa, „Alternative”: s-a vorbit despre finanțarea neconvențională și evadarea din instituțional, dar nu s-a simțit nevoia discutării unei noi estetici.

Până la Altfest (Festivalul Central și Est-European de Spectacol Alternativ în Spațiu Neconvențional), m-am opus din răspuțeri sintagmei alternativ(ă/e), ca denumire pentru un gen de spectacol ce se dorește nu atât opus celui convențional, cât, mai curând, diferit de acesta. Acum, sunt gata să accept orice formulă, pentru că mi-am dat seama că problema este de altă natură.

Pentru că ea nu există. Atunci, se poate vorbi, în România, despre teatru cu adevărat alternativ? Cred că nu. Se observă, deocamdată, la creatorii autohtoni vreun gând coerent de schimbare, vreo teorie originală transformată în practică, vreo alternativă în mijloace și nu în scop? Din câte am văzut la Altfest, răspunsul e, invariabil, nu.

Ce ar putea să însemne, în mod real, alternativă se găsește în „curtea vecinului”. Nenad Colić fondatorul companiei sârbe Blue Theatre, spune că genul de teatru pe care îl practică grupul își propune să speculeze experiențele personale ale membrilor săi, care au abandonat școala de teatru pentru a lucra cu Colić, fost ucenic al lui Eugenio Barba.

Blue Theatre refuză textele gata făcute, în favoarea unor scenarii proprii. Poate că și asta a determinat frenezia actorilor din spectacolul **Oscar Wilde și prințul incostant**.

Class Theatre din Moscova a realizat un studiu de comportament pornind de la **Nunta lui Figaro** de Beaumarchais. Pe un deal bistrițean, printre copaci adevărați, Formalny Theatre din Sankt-Petersburg a recombinat personajele din piesele lui Cehov, folosind focuri de artificii în loc de vișini, în

Oameni, lei, vulturi și potârniche (cuvintele cu care începe piesa lui Treplev din **Pescărușul**). Cele patru actrițe ale trupei New Forms din Bulgaria au pornit de la „Anotimpurile” lui Vivaldi și, mânuind ele însele proiectoare, lanterne și diverse obiecte care și-au profilat dublul pe un fel de ecran, au ajuns la o combinație de dans și teatru de umbre: **Patru anotimpuri, patru femei**.

La noi, evitarea regiei așa-zis clasice se reduce la schimbarea locului (dar, de foarte multe ori, nu și a norocului); a se vedea **Poveste de iarnă** regizat de Dragoș Galgoțiu, care a proiectat spectacolul special pentru Cazinoul bistrițean, un spațiu asemănător cu o hală, și **Înviere** al Ancăi Bradu, care și-a amplasat motarea într-un fel de „pâlnie” înconjurată de spectatori. Exclud de la acest capitol producțiile în care invenția ambientală se reduce la jocul în sală gen atelier, în pivniță, discotecă, bar etc., pentru că, în ultima vreme, acest tip de *environment* a intrat deja în tradiție.

Știu și o excepție: **Nuntă însângerată** al lui Bocsárdi László de la Sfântu Gheorghe, o versiune dansată a textului lui Garcia Lorca și care se petrece pe scena tradițională. În rest, îmi pare rău să o spun, doar tentative de originalitate.

Omul din lectică al Theodoriei Hergelegiu încearcă o inovație mai pretențioasă: închis în lectică, actorul principal își debitează textul fără să iasă pe scenă decât în final, ceea ce face spectacolul deosebit de monoton, mai ales că personajelor care evoluează la vedere nu li se întâmplă lucruri suficient de interesante.

Cât despre Radu Afrim, regizor identificat, în general, cu alternativa, singurele momente interesante, pentru mine, din ultima lui montare, **Black Milk** după Saviana Stănescu, au fost cele în care actorii își spun textul pe fundalul unui perete unde sunt proiectate imagini dintr-un documentar despre un nebun.

Ce păcat că tot ce s-a acumulat în primul sfert de oră de spectacol s-a diluat pe parcurs: până să pice într-o caricatură care s-a repetat obsesiv, sminteala personajelor a născut un anume fantastic.

Astfel stând lucrurile, propun fie, în al doisprezecelea ceas, o transformare radicală a spectacolului actual, fie asumarea spăsită a teatrului realist, la care nimeni nu a renunțat încă și care, înclin din ce în ce mai mult să cred, nici nu este o asemenea sperietoare precum pretind unii.

Mirona Hărăbor

Poveste de iarnă de Shakespeare (regia: Dragoș Galgoțiu)

